

Felperesi beadvány

A/1. csapat

M-8/12. sz. ügy - SoftWaar kontra SHS

A tényállás és az előzetes döntésre felterjesztett kérdések

A kaliforniai székhelyű SoftWaar LLC (továbbiakban: SoftWaar vagy felperes) szoftverek fejlesztésével és forgalmazásával foglalkozó vállalkozás. A SoftWaar ezen programok szerzői jogainak kizárólagos jogosultja. A cég az esetek 90%-ban internetről való letöltés útján forgalmazza szoftvereit. Ilyenkor a vevők nem kapnak adathordozót, hanem a cég honlapjáról közvetlenül letölthetik a szoftvert. Az ezekhez kapcsolódó felhasználói jog magában foglalja a program szerveren való tartós tárolásához való jogot, és bizonyos számú felhasználó is hozzáférhet. Karbantartási szerződés alapján a vevő letöltheti a frissítéseket és a hibajavító csomagokat is.

A Burgundiában székhellyel rendelkező Second Hand Software Publik Aktiebolag (továbbiakban: SHS) „használt”, de még élő licencjogosultsággal rendelkező szoftverlicencek forgalmazásával foglalkozik. Ezekhez karbantartás is jár. Az SHS a programokat adathordozón értékesíti.

A felperes keresetet indított az SHS-sel szemben, ugyanis úgy véli, hogy az SHS megsértette szerzői jogait azzal, hogy „használt” licenceket értékesített, amelyeket a megszerzők újratöbbszöröztek. Ezen kívül reklámjaiban azt a látszatot kelti, hogy a megszerzők jogosultak a programok felhasználására, többszörözésére és az ezekhez kapcsolódó karbantartási szolgáltatásokra, a SoftWaar megjelölés használatával pedig sérti a védjegyeit. Az SHS ezzel szemben azt állítja, hogy a SoftWaar terjesztési joga kimerült azáltal, hogy programjait értékesítette.

A felperes a számítógépi programok védelméről szóló, 2009. április 23-i 2009/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv¹ hivatkozik, ezért a burgundiai törvényszék felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette az Európai Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

1. A 2009/24/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első része alapján valamely számítógépi program példányának terjesztésére vonatkozó jog kimerül-e, ha annak

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/24/EK irányelve (2009. április 23.) a számítógépi programok jogi védelméről, *HL L 111.*, 2009.5.5., 16-22. o.

megszerzője a jogosult engedélyével másolatot készített a program internetről adathordozóra való letöltése útján?

2. Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: A „használt” szoftverlicenccel rendelkező személy is hivatkozhat-e a 2009/24/EK irányelv 5. cikkének (1) bekezdése és 4. cikke (2) bekezdésének első része alapján valamely számítógépi program másolatának „jogszerűen megszerző személyként” történő készítése érdekében a számítógépi program azon példányának terjesztésére vonatkozó jog kimerülésére, amelyet a jogosult engedélyével a programot elsőként megszerző személytől az internetről adathordozóra való letöltés útján készített, amennyiben a programot elsőként megszerző személy a program példányát törölte vagy már nem használja?

A jelen ügyben a felperes képviseletében a következőket kívánjuk előadni:

1. Az első kérdésről

1.1 A jogkimerülés

A jelen eljárásban elsősorban a 2009/24/EK irányelv vonatkozó rendelkezéseit kell vizsgálat alá vonnunk, különösen a terjesztési jog kimerülése jogintézményének szabályait.

A szerző vagyoni jogai közé tartozik a mű egészének vagy részének felhasználása, illetve ennek engedélyezése. A mű felhasználása körébe vonható különösen a többszörözés, a terjesztés, a nyilvánossághoz közvetítés és az átdolgozás. Terjesztésnek minősül a mű valamely példányának a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele forgalomba hozatallal vagy arra való felkínálással.² Az uniós jog azonban ismeri e jognak a kimerülését. A jogkimerülés intézményét az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szabályozza:

„(2) A program valamely példányának a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával a Közösségen belül történő első eladása kimeríti az adott példány Közösségen belüli terjesztésére vonatkozó jogot, a számítógépi program vagy valamely másolata további bérbeadásának ellenőrzéséhez való jog kivételével.”

Ez azt jelenti, hogy ha a jogosult vagy az ő engedélyével valaki a Közösségben eladta a művet, akkor a terjesztésre való kizárólagos jog a továbbiakban nem gyakorolható, és a

² Csécsy György: *A szellemi alkotások joga*. Miskolc, 2006, 39. o.

jogszerűen szerző személy a szerző engedélye nélkül átruházhatja a szoftver tulajdonjogát harmadik személyre. Ez a szabály azonban csak eltérő szerződéses kikötés hiányában alkalmazható. Az irányelv (13) preambulumbekkezdése ugyanis a következőket állapítja meg:

*„(...) **Kifejezett szerződéses kikötés hiányában** – beleértve a program egy példányának eladását is – a példányt jogszerűen megszerző személy a program rendeltetésszerű felhasználásához szükséges bármely egyéb cselekményt elvégezheti.”*

Az alapügyben *eltérő szerződéses kikötésről* beszélhetünk, hiszen a felperes és a letöltők között megkötött licencia megállapodás kifejezetten tartalmazza, hogy a felhasználási jog nem ruházható át másra.³ Az irányelv jogkimerülésre vonatkozó rendelkezése tehát csak akkor alkalmazható, ha nincs eltérő megállapodás, ami a diszpozitivitást, a szerződési szabadságot és a szerző jogainak védelmét szolgálja. Ezen kívül ki szeretnénk hangsúlyozni, hogy a felperes a vásárlókkal licencia, azaz felhasználói szerződést köt, amely során tulajdonjogot nem ruház át, csupán használati jogot engedélyez. Ezt támasztja alá a licencia megállapodás azon kifejezése is, amely szerint „licencjogot kap” a vevő.

1.2. Jogkimerülés online módon értékesített szoftver esetén

Külön kell választani azt az esetet, amikor a vevő a szoftvert adathordozón vásárolja meg, attól, amikor internetről tölti le azt. Adathordozón való megszerzés esetében is a jogosultságokat szerződés határozza meg, azonban a kapcsolat a szerzővel elvész, és a szoftver tulajdonképpen áruvá válik, így ebben az esetben a szerző terjesztési joga kimerül.⁴ Más a letöltés útján szerzett program sorsa. Az az eljárás, amely során a vevő letölti a felperes honlapjáról a szoftvert, csupán *a szerző engedélyével történő másolás, azaz többszörözés*⁵, nem pedig terjesztés, így a jogkimerülés nem értelmezhető ebben az esetben, hiszen az csak a terjesztési jogra vonatkozik. A szoftvernek ugyanis kell egy fizikai megvalósulása ahhoz, hogy a terjesztési jog kimerüljön. Erre az álláspontra jutott egy korábbi eset kapcsán a Müncheni Tartományi Bíróság is, amelynek ítélezési gyakorlata jelen esetben azért lehet

³ A licencia megállapodás értelmében: „A szolgáltatások kifizetésével Ön állandó, nem kizárólagos, nem átruházható, jogdíjmentes, az Ön üzleti tevékenységét szolgáló, belső használatra szóló licencjogot kap mindarra, amit a SoftWaar a jelen megállapodás alapján fejlesztett ki és biztosított Önnek.”

⁴ DUDÁS Ágnes: Az érem két oldala: jogkimerülés illetve jogsértési szankciók. Kézirat, 1.1. pont http://www.drdudas.hu/a_hasznalt_szoftverekkel_valo_kereskedes_jogi_lehetosegei-alapok

⁵ Ezt támasztják alá az irányelv 4. cikk (2) bekezdésének nyelvi változatai is: a német változat Programmkopie-t, illetve Kopie-t említ, angol verzióban copy of a program és copy szerepel, a francia szöveg pedig copie d'un programme-ot és copie-t ír.

releváns, mert a német szerzői jogi törvény jogkimerülésre vonatkozó szabályai⁶ szó szerint megegyeznek az irányelv szabályaival. A felperes - hasonlóan jelen esetünkhöz - online formában értékesítette szoftvereit, amelyeket az alperesnek átengedtek a vásárlók, és ezeket ő viszontértékesítette. A német bíróság a felperes keresetének helyt adott. Döntését arra alapozta, hogy *hiányzott a műpéldány* az online értékesítés során, ezért a felperes terjesztési joga nem merült ki.⁷ Itt kívánunk hivatkozni Bot főtanácsnok UsedSoft-ügyben⁸ tett indítványára, amely szerint online letöltések esetében az átengedett használati jog a számítógépes program interneten keresztüli letöltése által történő többszörözését teszi lehetővé, ebből következően a licencia szerződéssel átruházott használati jog *nem a terjesztési jog, hanem a többszörözési jog területére (hatókörébe) tartozik*.⁹ Kiemelendőnek tartjuk azt is, hogy ha a jogkimerülést kiterjesztően értelmezzük, és az online módon terjesztett szoftverekre is alkalmazzuk, az olyan elvek érvényesülését veszélyeztetné az EU-ban, mint a jogbiztonság, illetve a jogszabályok kiszámíthatóságának elve.¹⁰

Ugyanakkor rá szeretnénk mutatni arra is, hogy a Berni Egyezmény¹¹ 2. cikkének¹² értelmében a számítógépes programok irodalmi művekként részesülnek védelemben függetlenül attól, hogy milyen módon vagy formában kerülnek kifejezésre. Ennek következtében az a tény, hogy a programot interneten keresztüli letöltés útján szerzi meg a SoftWaar-ral szerződést kötő ügyfél, *nem releváns a szerzői jogi védelem tekintetében*, a jogvédelem fizikai adathordozó és letöltés esetén is megilleti a szerzői jogi jogosultat.

1.3. A jogkimerülés területi dimenziója

Fel kívánjuk hívni a figyelmet a jogkimerülés területi elvére is. Itt érdemes megemlíteni az Európai Bíróság egy korábbi ítéletét 1999-ből, amikor azért nem állapította meg a jogkimerülést a Közösségen belül, mert az operációs rendszerek forgalomba hozatali helye

6 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte vom 9. September 1965 (BGBl. I S. 1273), das zuletzt durch Artikel 2 Absatz 53 des Gesetzes vom 22. Dezember 2011 (BGBl. I S. 3044)

<http://www.gesetze-im-internet.de/urhg/BJNR012730965.html>

7 LG München I Urteil v. 19.01.2006, AZ 7 O 2337/05.

<http://www.internetrecht-rostock.de/lg-muenchen-7O2337-05.htm> (Idézi: DUDÁS: i.m. 1.6. pont)

8 Y. Bot főtanácsnok indítványa a C-128/11. sz. Axel W. Bierbach, Insolvenzverwalter der UsedSoft GmbH kontra Oracle International Corp. ügyben (EBHT-ban még nem tették közzé)

9 Bot főtanácsnok indítványa a UsedSoft ügyben, 95. pont

10 Bot főtanácsnok indítványa a UsedSoft ügyben, 99. pont

11 Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény (Párizsban, 1971. július 24-én felülvizsgált szöveg)

12 „(1) Az „irodalmi és művészeti művek” kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára (...).”

Kanadában volt.¹³ A SoftWaar cég székhelye Kaliforniában található, és a programokat is ott fejlesztik, illetve onnan kerülnek értékesítésre a cég honlapján keresztül. A program terjesztési joga így a Közösségen belül nem merül ki az irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint.

1.4. Következtetés

Tehát *a felperes terjesztésre vonatkozó kizárólagos joga nem merül ki*, így a vevő nem jogosult a program továbbadására a felperes engedélye nélkül.

Kérjük a Bíróságot, hogy az első kérdésre adott válaszát a fenti érveink figyelembe vételével adja meg.

2. A második kérdésről

Amennyiben a Bíróság úgy döntene, hogy az első kérdésre igennel válaszol, a felperesi oldal a második kérdéssel kapcsolatban *másodlagosan* kívánja előadni észrevételeit. Itt tehát abból indulunk ki, hogy megvalósult a jogkimerülés, és a letöltő átruházhatja a szoftvert.

2.1. Jogszerűtlen szerzés

A szoftver irányelv 4. cikkének (1) bekezdése foglalja össze azokat a cselekményeket, amelyek a programmal kizárólagosan a szerző engedélyével végezhetők el, többek között ilyen a többszörözés, másolás is. Az 5. cikk (1) bekezdése írja le azokat a kivételeket, amelyek esetén nincs szükség a szerző beleegyezésére:

„(1) Külön szerződéses kikötés hiányában a 4. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt cselekményekhez nem szükséges a jogosult engedélye, ha azokra azért van szükség, hogy a számítógépi programot az azt jogszerűen megszerző személy a rendeltetési célnak megfelelően használja, beleértve a hibajavítást is.”

Tehát a program többszörözése elvégezhető, ha erre azért van szükség, hogy a jogszerűen megszerző személy a szoftvert rendeltetési céljának megfelelően használja. A program többszörözését jelen esetben a felperes és a vásárló által megkötött *szerződés kifejezetten nem tiltja*, a probléma *azonban* az, hogy a letöltő által végzett többszörözés *nem a rendeltetési célnak megfelelően történik*, hanem kifejezetten azért, hogy a letöltő egy másolatot juttasson el az alperesnek internetes úton, ellenérték fejében. Ahogyan Bot főtanácsnok fentebb

¹³ A Törvényszék döntése a T-198/98 sz. Micro Leader Business kontra Bizottság ügyben (EBHT 1999 II-03989)

hivatkozott indítványában rámutat, ezáltal egy *további* programmásolat jön létre. A jogkimerülés elve viszont kizárólag *egy adott* programmásolat terjesztésére vonatkozik, és a többszörözési jog tartalmának tekintetében semmilyen módosulást nem eredményezhet, ellenkező esetben nem férne össze a szerzői jog alapvető rendeltetésével.¹⁴ Az első megszerző átruházhatná ugyan a programot, de ehhez eszközül jogszerűen nem használhatja fel a másolást¹⁵, annak ellenére sem, hogy úgy nyilatkozik, ezután már nem használja a programot, vagy esetleg törli is a számítógépéről. Az alperes tehát *nem jogszerűen* szerezte a szoftvereket. Kiemelnénk azt is, hogy az alperes egyébként sem járt el a megfelelő gondossággal, hiszen nem győződött meg a jogügylet jogszerűségéről. Nem tanúsított kellő körültekintést, amikor nem kérte el az első megszerzőtől a licencia megállapodást, így nem ismerte meg annak tartalmát. Ehhez kapcsolódik, hogy a felperesi oldal kétségbe vonja a *közjegyzői tanúsítvány* bizonyító erejét is, ugyanis annak alapja az alperes által felmutatott nyilatkozat a vásárlótól, így a közjegyzői tanúsítvány kiállításakor személyesen nem is jelenik meg az eredeti vevő. A tanúsítvány nem alkalmas bizonyításra, hiszen sem az alperes, sem a közjegyző nem vizsgálja meg az értékesítés jogszerűségét. Tehát valójában a közjegyzői tanúsítvánnyal csupán egy jogszerűtlen ügyletet öntenek közokirati formába, ami így nem vált ki semmiféle joghatást.

2.2. Karbantartási szerződés

Karbantartási szerződést a gyártó és a vevő külön - a licencia szerződés mellett - köt egymással, amely alapján a felhasználó letöltheti a frissítési és hibajavító csomagokat. Ez már egy, a SoftWaar által többletként biztosított szolgáltatásnak minősül, ami nem is a licencjoghoz kapcsolódik, és ami a szerződés alapján nem illet meg mást, csak az eredeti felhasználót. Az alperes ezért reklámjaiban hamisan nyilatkozik úgy, hogy a megszerzők jogosultak a karbantartási szolgáltatásokra. Az is megállapítható, hogy a karbantartási szerződés révén az első megszerzőnek járó frissítéseknek köszönhetően már *nem beszélhetünk ugyanarról a programról*, mint amit eredetileg letöltött az első megszerző, hiszen változásokon ment át a karbantartás miatt.¹⁶ Így már nincs is abban a helyzetben a felperes vevője, hogy az eredetileg letöltött programot továbbadhassa.

2.3. Védjegyhasználat

¹⁴ Bot főtanácsnok indítványa a UsedSoft ügyben, 96-97. pont

¹⁵ Lásd Bot főtanácsnok indítványának 98. pontját is a UsedSoft ügyben

¹⁶ A szoftvergyártó érve a UsedSoft ügyben, lásd: Bot főtanácsnok indítványa a UsedSoft ügyben, 34. pont

Álláspontunk szerint az alperes a „SoftWaar” megjelölés használatával megsértette a SoftWaar védjegyjogait. Ezzel kapcsolatban a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló 2008. október 22-ei 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre kívánunk hivatkozni.¹⁷ Az irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése a védjegyoltalom kimerülésével foglalkozik. Eszerint:

„(1) A védjegyoltalom alapján a jogosult nem tilthatja meg a védjegy használatát olyan árukkal kapcsolatban, amelyeket ezzel a védjeggyel ő hozott forgalomba, vagy amelyeket kifejezett hozzájárulásával hoztak forgalomba a Közösségben.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a jogosultnak jogos érdeke fűződik ahhoz, hogy az áruk további forgalmazását ellenezze, különösen, ha az áru állagát, állapotát – a forgalomba hozatalt követően – megváltoztatták, illetve károsították.”

Főszabály szerint a védjegy használatát a jogosult nem tilthatja meg, ha az árut ő vagy az ő engedélyével más hozta forgalomba, kivéve, ha a jogosultnak ehhez *jogos érdeke* fűződik. Az irányelv e körből azt az esetet emeli ki, amikor az áru állagát vagy állapotát megváltoztatták, illetve károsították. Az Európai Bíróság a *Viking Gas A/S kontra BP Gas A/S*¹⁸ ügyben hozott ítéletének 37. pontjában is rámutatott arra, hogy a jogosult korlátozhatja a védjegy használatát, ha az *jogos érdekét* sérti. Ilyen indokként nevezte meg a Bíróság a *védjegy jóhírnevét*, vagy ha a használat *azt a benyomást kelti, hogy a védjegyjogosult és harmadik személy között gazdasági kapcsolat áll fenn*. A SoftWaar egy több mint egy évtizede az európai piacon jelen lévő, sikeres vállalkozás. Védjegyének jóhírnevét így sérti az, hogy a jogosulatlan értékesítés reklámjával együtt említik, ráadásul ez azt a látszatot is keltheti, hogy a SoftWaar és az SHS között valamilyen gazdasági kapcsolat áll fenn.

2.4. Nemzetközi háttér

A felperesi oldal fel kívánja hívni a figyelmet a *Berni Egyezményre*, továbbá az *ACTA-egyezményre*¹⁹, vagyis a Hamisítás Elleni Nemzetközi Egyezményre, amelyet 2012. január 26-án írt alá az Unió és huszonkét uniós tagállam. Az egyezmény célja a szellemi tulajdonhoz kapcsolódó jogok megerősítése, a hamisítás és a kalózkodás visszaszorítása. Az egyezményt

¹⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/95/EK irányelve (2008. október 22.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről, *HL L 299.*, 2008.11.8., 25-33. o.

¹⁸ A Bíróság C-46/10. sz. *Viking Gas A/S kontra BP Gas A/S* ügyben hozott ítélete (EBHT-ban még nem tették közzé)

¹⁹ Anti-Counterfeit Trade Agreement

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st12/st12196.en11.pdf>

az Egyesült Államok, Ausztrália, Kanada, Japán, Mexikó, Marokkó, Új-Zéland, Szingapúr, Dél-Korea és Svájc is aláírta már, tehát megfigyelhető, hogy világtendencia a szerzői jogok fokozott védelme.²⁰ A nemzetközi tendenciák az Európai Bíróság számára is értelmezési keretként szolgálhatnak, amikor a jelen ügyben mérlegeli a szemben álló érdekeket, illetve uniós célkitűzéseket. A felperes oldalán ki kell emelni, hogy az alperesi cselekmény súlyosan sérti a gazdasági érdekeit, hiszen potenciális vásárlókat veszít el ezzel a cég. Amennyiben ez ellen nem kap az Unióban hatékony védelmet, az a jövőben ellene hat annak, hogy a felperes a tagállamokban értékesítsen online szoftvereket. Az uniós célkitűzésekkel kapcsolatban megemlíjtük az irányelv (2) preambulumbekzdését, amely elismeri, hogy a számítógépi programok fejlesztése jelentős emberi, műszaki és pénzügyi erőforrásokat igényel, míg a másolás ezen költségek töredékéért megvalósítható. Az innovációt gátolná, ha a jogosult nem kapna megfelelő védelmet.²¹ A *Tanács 2010. március 1-jén kelt, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítéséről szóló állásfoglalása* is hangsúlyozza a szellemi tulajdonjogok megsértése elleni hatékonyabb küzdelem szükségességét, a kalózkodás visszaszorítását, a jogosult megfelelő javadalmazását.²² Az *Európai Parlament 2010. szeptember 22-i, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről szóló állásfoglalása* többek között hivatkozik a *TRIPS* egyezményre, illetve hangsúlyozza azt is, hogy a szellemi tulajdonjogok internetes megsértése különösen nagy problémát jelent.²³

2.5. Következtetés

A felperesi oldal szerint tehát nem hivatkozhat a jogkimerülésre a „használt” szoftverlicenccel rendelkező személy, hiszen a programot nem jogszerűen szerezte, és azt nem másolhatja le, valamint nem is terjesztheti.

Kérjük a Bíróságot, hogy döntését a második kérdés tekintetében a fentiekben kifejtett érvelésünk figyelembe vételével hozza meg.

²⁰ <http://www.euvonal.hu/index.php?op=hirek&id=7191>

²¹ Írország érve a UsedSoft ügyben, lásd: Bot főtanácsnok indítványa a UsedSoft ügyben, 39. pont

²² A Tanács állásfoglalása (2010. március 1.) a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítéséről, *HL C 56., 2010.3.6., 1-4.o., 17, 19. pont*

²³ Az Európai Parlament 2010. szeptember 22-i állásfoglalása a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről, *HL C 50 E, 2012.2.21., 48-55. o., C., J. pont*

M-9/12. sz. ügy - SuperSport kontra BR 1

A tényállás és az előzetes döntésre felterjesztett kérdés

2010. május 15-én Burgundiában elfogadták a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetését szolgáló, a kizárólagos televíziós jogokról szóló törvényt, a KTVJ-t. A törvény értelmében a közérdeklődésre számot tartó eseményekre vonatkozóan kizárólagos műsorszolgáltatási jogot szerző műsorszolgáltatónak kérésre és méltányos, ésszerű és megkülönböztetéstől mentes feltételekkel (meghatározott államokban letelepedett) valamennyi műsorszolgáltató részére biztosítania kell a saját sugárzás célját szolgáló rövid híradáshoz való jogot. A KTVJ továbbá meghatározza ennek pontos módját és feltételeit.

Burgundia területére a SuperSport még az irányelv és a tagállami törvény hatályba lépése előtt kizárólagos jogokat szerzett az UEFA Champions League sugárzásához, majd megállapodott a Burgundiai Televízió 1-el (a továbbiakban BR 1) a rövid híradáshoz való jog biztosításáról. Az e megállapodásban foglaltak szerint a BR 1-nek a rövid híradásokért másodperc alapú elszámolás mellett percenként 700 eurót kell fizetnie.

A BR 1 úgy ítélte meg, hogy a KTVJ 5. §-ának (4) bekezdése alapján a SuperSportot a megállapodásuk ellenére is csak a többletköltségek összegének megfelelő ellentételezés illeti meg. Ezért a KTVJ hatálybalépésétől, vagyis 2010. május 16-tól a rövid híradásokért másodperc alapú elszámolás mellett percenként 1 eurót fizet.

A felperes keresetet nyújtott be a burgundiai törvényszékhez, a BR 1-től követelve a percenként 699 euró különbséget. Arra hivatkozott, hogy az irányelv ellentételezési rendszere nem áll összhangban az Unió elsődleges jogával. A burgundiai törvényszék felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdést terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

Összeegyeztethető-e az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló 2010/13 irányelv 15. cikkének (6) bekezdése az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. és 17. cikkével, illetve az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez csatolt első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével?

A jelen ügyben a felperes képviselőjében a következőket kívánjuk előadni:

1. Az irányelv alkalmazhatósága

Felhívjuk a Bíróság figyelmét, hogy először azt a kérdést szükséges megválaszolni, *alkalmazni kell-e az irányelvet* az alapügy szerinti tényállás esetén az időbeli hatályra figyelemmel. Az irányelv az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetést (2010. április 15.) követő huszadik napon lépett hatályba (vagyis a felek közötti megállapodás megkötését követően). Az irányelv az ezután megkötött szerződésekre vonatkozik, azonban kivételt jelentenek az (51) preambulumbekzdés értelmében azok a megállapodások, amelyeket egy műsorszolgáltató a saját tagállamában közérdeklődésre számot tartó esemény kizárólagos közvetítési joggal rendelkező, de egy másik tagállam joghatósága alá tartozó műsorszolgáltatóval kötött a 97/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv²⁴ kihirdetését követően, és amelyek olyan eseményekre vonatkoznak, amelyek az átültetés határideje után történnek.

2. Kizárólagos sugárzási jog

Röviden is igazolni kívánjuk, hogy a felperes *jogszerűen szerzett kizárólagos sugárzási jogokat*. Ez bevett gyakorlatnak számít, amely elismerésre kerül az uniós másodlagos jogban és az Európai Bíróság gyakorlatában is.²⁵ Ennek alátámasztására hivatkoznánk az irányelv (48) preambulumbekzdésére, amely a következőket tartalmazza:

„A nagy közérdeklődésre számot tartó eseményekre vonatkozóan a műsorszolgáltatók kizárólagos televíziós műsorszolgáltatási jogot szerezhhetnek”.

J. Kokott főtanácsnok egyik indítványában pedig úgy fogalmaz, hogy a „sportesemények sugárzási jogainak kizárólagos területi alapon való nyújtása egész Európában bevett és elfogadott kereskedelmi gyakorlat a jogosultak és a műsorszolgáltatók közötti kapcsolatokban.”²⁶

3. Az irányelv és az átültető tagállami törvény

²⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 97/36/EK irányelve (1997. június 30.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról, *HL L 202.*, 1997.7.30., 60-70. o.

²⁵ A kizárólagos joggal kapcsolatban lásd például: T-55/08. sz. UEFA kontra Bizottság ügy (EBHT-ban még nem tették közzé). T-385/07. sz. FIFA kontra Bizottság ügy (EBHT-ban még nem tették közzé)

²⁶ J. Kokott főtanácsnok indítványának 34. pontja a C-403/08. sz. Football Association Premier League Ltd és társai kontra QC Leisure és társai és a C-429/08. sz. Karen Murphy kontra Media Protection Services Ltd egyesített ügyekben (EBHT-ban még nem tették közzé)

Előzetesen még arra a problémára szeretnénk felhívni a figyelmet, miszerint *az átültető burgundiai törvény nem felel meg az irányelvnek*. A rövid híradáshoz való jog biztosításának ellentételezésével kapcsolatban az irányelv 15. cikkének (6) bekezdése így rendelkezik:

*„(6) Az (1)–(5) bekezdés sérelme nélkül a **tagállamok** jogrendszerükkel és joggyakorlatukkal összhangban **biztosítják** az ilyen rövid részletek rendelkezésre bocsátási módjainak és feltételeinek meghatározását, különösen bármilyen **ellentételezési megállapodás**, a rövid részletek maximális hossza, valamint azok közvetítésének időbeli korlátai tekintetében. **Ha ellentételezést írnak elő, annak összege nem haladhatja meg a hozzáférés biztosítása során közvetlenül felmerülő többletköltségek összegét.**”*

Burgundia élt az irányelv adta felhatalmazással, és megalkotta a KTVJ 5.§ (4) bekezdését:

*„(4) A kötelezett műsorszolgáltató – **eltérő megállapodás hiányában** – csak a hozzáférés biztosítása során közvetlenül felmerülő többletköltségek összegének ellentételezésére jogosult.”*

Tehát a törvény megengedi az eltérő megállapodást is – elméletileg akár felfelé, akár lefelé irányba, és ha ilyen van, akkor azt kell alkalmazni. Az irányelv nem teszi lehetővé ezt, és álláspontunk szerint ezáltal korlátozza az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. cikkében foglalt *vállalkozás szabadságát*, illetve a 17. cikkben és az emberi jogok védelméről szóló európai egyezmény első jegyzőkönyvének 1. cikkében lefektetett *tulajdonhoz való jogot*. Fontos előzetesen kiemelni, hogy az irányelv célja a rövid híradáshoz való jog biztosítása. Ez pedig megvalósulhat e két alapjog érvényesülését kevésbé korlátozó ellentételezési előírások mellett is (mint ahogyan ezt az alapügy is mutatja, hiszen a felek közötti szerződés alapján a rövid híradáshoz való jog mindvégig biztosítva volt, azt a SuperSport sohasem korlátozta, vagy akadályozta meg). Annak igazolása érdekében, hogy ez valóban így van, az alábbiakban az irányelv adta ellentételezési kereteket annak a tesztnek vetjük alá, amit a Bíróság már számos esetben alkalmazott alapjogokkal kapcsolatos ügyekben, nevezetesen, hogy szükség van-e a szabályozásra, és ha igen, nincs-e kevésbé korlátozó eszköz a cél elérésére.²⁷

4. Az érintett alapjogok

²⁷ Klasszikus példák a korai esetjogból: C-29/69. sz. Erich Stauder kontra Ulm városa – Sozialamt (EBHT 1969 00419); C-11/70. sz. Internationale Handelsgesellschaft mbH kontra Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel (EBHT 1970 01125); C-4/73. sz. Nold kontra Bizottság (EBHT 1974 00491)

4.1. Nem kérdéses, hogy az irányelv *korlátozza* mind a vállalkozás szabadságát, mind pedig a tulajdonhoz való jogot. A kizárólagos sugárzási jogot szellemi tulajdonnak tekinthetjük, amelynek védelmét az Alapjogi Charta 17. cikkének (2) bekezdése külön nevesíti is. A rövid híradás jogintézménye korlátot jelent az ezen tulajdon használata, hasznosítása terén, hiszen ennek biztosítása kötelezettségként jelenik meg a kizárólagos jog jogosultjának oldalán. Az is egyértelmű, hogy az ilyen típusú jog szerzésekor az motivál egy televízió csatornát, hogy minél nagyobb profitra tegyen szert annak hasznosítása révén, ezt pedig az ellentételezési előírás csorbítja. Vagyis elmondható, hogy a korlátozás két oldalról is megvalósul. Egyrészt azzal, hogy az irányelv kötelez minden kizárólagos sugárzási joggal rendelkező műsorszolgáltatót arra, hogy *kiadjon bizonyos felvételeket* az azokat kérő csatornának, másrészt pedig azzal, hogy az ezért járó *ellenszolgáltatást* a hozzáférés biztosítása során közvetlenül felmerülő *többletköltségek összegében maximálja*.

4.2. A tulajdonhoz való jog *nem korlátozhatatlan* alapjog, ezt a Bíróság gyakorlata is igazolja.²⁸ Azonban csak az Alapjogi Charta 17. cikkének (1) bekezdésében említett *általános érdekből*, vagy, ahogyan az emberi jogok védelméről szóló európai egyezmény első jegyzőkönyvének 1. cikke fogalmaz, a *köz érdekében* lehet a tulajdon használatát korlátozásnak alávetni. Jelen esetben a közérdeket megalapozhatja az olyan alapvető jogok biztosítására való hivatkozás egy közérdeklődésre számot tartó esemény esetében, mint a véleménynyilvánítás szabadsága, az információhoz való jog, illetve a tájékozódás szabadsága²⁹, illetve az irányelv preambulumban is említett értékek, ilyen például a tisztességes verseny, erőfölény kialakulásának megakadályozása, egyenlő bánásmód, médiapluralizmus, kulturális sokszínűség. Azonban itt kívánjuk megemlíteni a *közérdeklődés tényének egy másik oldalát, nevezetesen a gazdasági szempontokat*, amelyeket szintén figyelembe kell venni. Ennek megvilágítására segítségül hívjuk a nézettségi mutatókat is.³⁰ Ezeknek a későbbiek során kifejtettek fényében jelentősége van, hiszen minél többen néznék meg az UEFA mérkőzéseket a SuperSporton, annál több bevétel kiesése lehet a felperesnek a

28 Lásd példaként a Bíróság C-44/79. sz. Liselotte Hauer kontra Land Rheinland-Pfalz ügyben hozott ítéletének 19. pontját (EBHT 1979 03727)

29 A véleménynyilvánítás szabadságát az Európai Bíróság mandatory requirement-nek tartotta például a C-368/95. sz. Vereinigte Familiapress Zeitungsverlags- und Vertriebs GmbH kontra Heinrich Bauer Verlag ügyben (a sajtószabadsággal együtt) (EBHT 1997 I-03689), viszont C-112/00. sz. Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge kontra Republik Österreich ügyben (EBHT 2003 I-05659) az egyik belső piaci szabadságnak, az áruk szabad mozgásának biztosított elsőbbséget.

30 Nézettségi mutatókért lásd például:

http://www.mediatanacs.hu/uploads/9/11/1314771562kiemelt_esemenyek_meghallgasat_elokeszito_dok_final.pdf

rövid híradási jog biztosítása miatt, mert arányosan több potenciális nézőt veszít azáltal, hogy az összefoglalót más csatorna is sugározza, és a reklámhelyeket is kevesebbért lehet így értékesíteni. Ez eltántoríthatja a felperest attól, hogy az Unió területén kereskedelmi, gazdasági tevékenységet végezzen – ami pedig éppen a belső piac egyik alapvető célkitűzése lenne.

A vállalkozás szabadságának korlátozását az ellentételezés kapcsán abban látjuk, hogy a felperes nem határozhatja meg szabadon, milyen ár mellett biztosítja a rövid híradás jogát. Ez ellentmond annak, hogy a vállalkozás rendelkezik az ár meghatározásának autonóm jogával, illetve hogy az az optimális, ha a piaci viszonyok azok, amelyek ezt kialakítják.

5. Szükségességi teszt

5.1. Visszatérve a 4.1. pontban írtakra, ami a korlátozás első aspektusát illeti, nem vitatjuk, hogy *a rövid híradáshoz való jogot szabályozni kell*, tekintettel a 4.2. pontban felsorolt alapjogokra és alapvető értékekre, célkitűzésekre. A továbbiakban azt vizsgáljuk meg, *szükség van-e korlátozásra az ellentételezés terén*.

5.2. Alapvetően az a válasz adható, hogy *nincsen erre szükség*, és csak indokolatlan beavatkozást jelent a felek szerződési szabadságába. Ténybeli oldalról közelítve elmondható, hogy – ahogyan már jeleztük – az alapügy felei között is létrejött egy megállapodás, és megfelelően működött is, a kizárólagos jog megszerzésére fordított több millió eurós ráfordításhoz képest méltányos díjazás mellett, amely konszenzussal alakult ki, hiszen a BR 1 is elfogadta. Gazdasági szempontból pedig figyelembe kell venni azt is, hogy ha csak a közvetlen többletköltségek összege illeti meg a jogosultakat, a jövőben ez nem fog ösztönzőleg hatni a televízió csatornákra egy-egy közérdeklődésre számot tartó esemény kizárólagos sugárzási jogának megvásárlása terén, sőt, az is előfordulhat, hogy egy csatorna sem fog ilyen jogot szerezni egy adott tagállam területére – ezzel pedig már a tájékozáshoz való jog is csorbul, ami nyilvánvalóan ellentétes az irányelv eredeti célkitűzéseivel is. Jelen esetben az, hogy a BR 1 szerint az irányelv és az azt átültető jogszabály hatálybalépésétől a felperes minden csatornának minimális összegért – ráadásul a rövid híradási jogot kérő csatorna által egyoldalúan megállapított, a közvetlen többletköltségekhez nem bizonyíthatóan igazodó összegért - köteles kiadni a kért részeket, végső soron megnehezíthetné a labdarúgó-mérkőzések figyelemmel kísérését a potenciális nézők számára. Nem zárható ki ugyanis, hogy a kizárólagos sugárzási jogokat a jövőben ilyen feltételek mellett a SuperSport nem fogja

megvásárolni, mert számára nem lenne ésszerű ilyen mértékű beruházás, ilyen korlátokkal. Ebben az esetben pedig nehezebbé válna Burgundiában a közvetítésekhez való hozzáférés.³¹ Ha azonban a Bíróság mégis arra a következtetésre jutna, hogy a szabályozásra szükség van³², másodlagosan foglalkozunk azzal is, hogy vajon *nincs-e kevésbé korlátozó eszköz* a cél elérése érdekében.

6. Arányossági teszt

6.1. Mi is a szabályozás célja? Röviden ez úgy fogalmazható meg, hogy a tagállami polgárok védelme kommunikációs és kulturális alapjogaik terén, illetve a többi médiaszolgáltató érdekeinek figyelembe vétele a belső piacon megvalósuló torzításmentes szabad verseny céljából. Azonban a felperesi oldal úgy látja, hogy az ellentételezésre vonatkozó irányelvi előírás *aránytalanul* korlátozza a tulajdonhoz való jogot, a vállalkozás szabadságát az alábbi érvekre tekintettel.

6.2. Megállapítható, hogy nem áll arányban egymással az, amit a szabályozás a SuperSportnak *biztosít* (a közvetlen többletköltségek megtérülése) és az, amekkora *gazdasági terhet* rónak a SuperSportra. Minden műsor kizárólagos jogának megvásárlása, a műsor elkészítése és sugárzása költségekkel jár. A felperes is minden évben milliós nagyságrendű összeget fordít engedélyezési és gyártási költségekre, euróban számítva. A csatorna ezeket figyelembe véve próbál – a fennmaradásához szükséges - bevételre, illetve profitra szert tenni, például reklámokból, vagy éppen a rövid híradás joga biztosításának ellenértékéből. Ez utóbbinak csupán a *közvetlen* többletköltségekre szorítása azt eredményezi, hogy *veszteséges* a kötelezett műsorszolgáltatónak a rövid híradáshoz való jog biztosítása, ez pedig egyértelműen sérti a megszerzett szellemi tulajdonát, és a már említett gazdasági ösztönzőnek is ellene hat. Ha a szabályozás rugalmasabb lenne, attól még nem lenne szó arról, hogy a fentebb megjelölt alapjogok (és versenyjogi célok) aránytalan sérelme vagy ellehetetlenülése valósulna meg (ezt alább bővebben kifejtjük majd).

6.3. Az irányelv egészét áthatja az a felfogás, hogy a hozzáférést *méltányos*, ésszerű és megkülönböztetéstől mentes módon kívánja biztosítani. Azonban úgy tűnik, hogy ezt csak a

31 J. Kokott főtanácsnok indítványának 201. pontja a C-403/08. sz. Football Association Premier League Ltd és társai kontra QC Leisure és társai és a C-429/08. sz. Karen Murphy kontra Media Protection Services Ltd egyesített ügyekben (EBHT-ban még nem tették közzé)

32 Azzal ugyanis a felperesi oldal is tisztában van, hogy előfordulhat, hogy egyes csatornák a szabályozás hiányát kihasználva kizárólagos jogukat visszaélészerűen próbálják előnyükre fordítani, aránytalanul, méltánytalanul magas ellentételezési összegeket kérve, ezzel komoly versenyjogi aggályokat is felvetve.

hozzáférést kérő csatornára alkalmazza, a kizárólagos műsorszolgáltatási joggal rendelkező csatornára viszont nem. V. Trstenjak főtanácsnok egy korábbi esetben a *méltányos díjazás* fogalmát önálló közösségi jogi fogalomnak tekintette, amelyet ugyan a tagállamok tölthetnek ki tartalommal, de az uniós jogi keretek között. A méltányos díjazás a jogosult felé teljesítendő olyan szolgáltatás, amely figyelembe veszi a szellemi tulajdonjogi jogosult (az ellenértékre jogosult) és a díj megfizetésére közvetetten vagy közvetlenül köteles személyek *érdekeinek egyensúlyát*.³³ A még csak a tényleges többletköltségeket sem fedező ellentételezés egyértelműen nem felel meg ennek a kritériumnak.

6.4. Úgy véljük, hogy a burgundiai átültető jogszabályban alkalmazott megoldás – *az eltérő megállapodás megengedése* - arányos korlátozását adná a vállalkozás szabadságának és a tulajdonhoz való jognak. A kizárólagos sugárzási joggal rendelkező műsorszolgáltató ugyanis köteles lenne megállapodást kötni, de az ellentételezés szabad alku tárgya lehetne. Vagy az irányelvinél kevésbé korlátozó alternatíva lenne, ha a *közvetetten jelentkező többletköltségeket*, vagy az *elmaradt hasznot* is meg lehetne téríttetni. Mérlegelni lehetne például azt is, hogy mivel a BR1 tetszés szerint választhatja ki a 90 másodpercnyi anyagot a mérkőzésekből, előfordulhat, ez a 90 másodperc tartalmazza a meccs összes fontos pillanatát, a helyzeteket, gólokat. A kevésbé fontos mérkőzéseknél az, hogy a BR 1-en is láthatóak az izgalmas részletek, nézőveszteséget okozhat a SuperSportnak. Az alacsonyabb nézettségi mutatóknak pedig az a következménye, hogy a reklámhelyeket kevesebbért tudja értékesíteni a csatorna. Ez pedig elmaradt haszon a SuperSport oldalán, aki viszont ilyen bevételekkel is számolt, amikor megvásárolta a kizárólagos sugárzási jogokat.

7. Következtetés

A fentiekre tekintettel úgy foglalt állást a felperesi oldal, hogy az irányelv nem összeegyeztethető az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. és 17. cikkével, illetve az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez csatolt első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkével.

Kérjük a Bíróságot, hogy a felperesi oldal érveinek figyelembe vételével hozza meg döntését.

³³ V. Trstenjak főtanácsnok indítványának 112. 1-2. pontja a C-467/08. sz. Sociedad General de Autores y Editores kontra PADAWAN S.L. ügyben (EBHT-ban még nem tették közzé)

Hivatkozásjegyzék

Jogforrások

Az Európai Parlament és a Tanács 97/36/EK irányelve (1997. június 30.) a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 89/552/EGK tanácsi irányelv módosításáról, *HL L 202.*, 1997.7.30., 60-70. o.

Az Európai Parlament és a Tanács 2008/95/EK irányelve (2008. október 22.) a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről, *HL L 299.*, 2008.11.8., 25-33. o.

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/24/EK irányelve (2009. április 23.) a számítógépi programok jogi védelméről, *HL L 111.*, 2009.5.5., 16-22. o.

A Tanács állásfoglalása (2010. március 1.) a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítéséről, *HL C 56.*, 2010.3.6., 1-4.o.

Az Európai Parlament 2010. szeptember 22-i állásfoglalása a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok belső piaci érvényesítésének megerősítéséről, *HL C 50 E*, 2012.2.21., 48-55. o.

Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte vom 9. September 1965 (*BGBI. I S. 1273*), das zuletzt durch Artikel 2 Absatz 53 des Gesetzes vom 22. Dezember 2011 (*BGBI. I S. 3044*)

Anti-Counterfeit Trade Agreement (ACTA)

Az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény

Jogesetek

C-29/69. sz. Erich Stauder kontra Ulm városa – Sozialamt (EBHT 1969 00419)

C-11/70. sz. Internationale Handelsgesellschaft mbH kontra Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel (EBHT 1970 01125)

C-4/73. sz. Nold kontra Bizottság (EBHT 1974 00491)

C-44/79. sz. Liselotte Hauer kontra Land Rheinland-Pfalz (EBHT 1979 03727)

C-368/95. sz. Vereinigte Familiapress Zeitungsverlags- und Vertriebs GmbH kontra Heinrich Bauer Verlag (EBHT 1997 I-03689)

C-112/00. sz. Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge kontra Republik Österreich (EBHT 2003 I-05659)

C-403/08. sz. Football Association Premier League Ltd és társai kontra QC Leisure és társai és a C-429/08. sz. Karen Murphy kontra Media Protection Services Ltd egyesített ügyek (EBHT-ban még nem tették közzé) – J. Kokott főtanácsnok indítványa

C-467/08. sz. Sociedad General de Autores y Editores kontra PADAWAN S.L. (EBHT-ban még nem tették közzé) – V. Trstenjak főtanácsnok indítványa

C-46/10. sz. Viking Gas A/S kontra BP Gas A/S (EBHT-ban még nem tették közzé)

C-128/11. sz. Axel W. Bierbach, Insolvenzverwalter der UsedSoft GmbH kontra Oracle International Corp. (EBHT-ban még nem tették közzé) - Y. Bot főtanácsnok indítványa

LG München I Urteil v. 19.01.2006, AZ 7 O 2337/05.

T-385/07. sz. FIFA kontra Bizottság (EBHT-ban még nem tették közzé)

T-55/08. sz. UEFA kontra Bizottság (EBHT-ban még nem tették közzé)

T-198/98 sz. Micro Leader Business kontra Bizottság (EBHT 1999 II-03989)

Szakirodalom

CSÉCSY György: *A szellemi alkotások joga*. Miskolc, 2006.

DUDÁS Ágnes: *Az érem két oldala: jogkimerülés illetve jogsértési szankciók*. Kézirat

Internetes források

http://www.mediatanacs.hu/uploads/9/11/1314771562kiemelt_esemenyek_meghallgas_elokeszito_dok_final.pdf

(utolsó belépés: 2012. 04. 27.)